



LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Volano g. 2, 01516 Vilnius, tel. (8 5) 219 1225/219 1152, faks. (8 5) 261 2077,
el. p. smmin@smm.lt, <http://www.smm.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188603091.
Atsisk. sąsk. LT30 7300 0100 0245 7205 „Swedbank“, AB, kodas 73000

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2023- Nr.

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 1 d. nutarimo Nr. 149 „Dėl Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo įgyvendinimo“ pakeitimo“ projektą (toliau – Nutarimo projektas).

Pagal Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 46, 59, 74, 75, 75¹, 75², 75³, 76, 77, 82, 83 straipsnių pakeitimo, 9 straipsnio pripažinimo netekusiu galios ir įstatymo papildymo 76¹, 76², 83¹ straipsniais įstatymo Nr. XIV-654 (toliau – Įstatymas Nr. XIV-654) 16 straipsnio 6 dalį ir Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 4, 10, 11, 15, 27, 28, 35, 38, 39, 48, 52, 53, 56, 58, 60, 65, 66, 67, 69, 71, 72, 72¹, 75³, 77, 85 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 64¹ straipsniu įstatymo Nr. XIV-1257 (toliau – Įstatymas Nr. XIV-1257) 29 straipsnio 7 dalį Vyriausybė ir Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministras iki šių įstatymų įsigaliojimo priima šių įstatymų įgyvendinamuosius teisės aktus.

Pažymėtina, kad, vadovaujantis Įstatymo Nr. XIV-654 nuostatomis, nuo 2024 m. sausio 1 d. vietoj palyginamojo ekspertinio mokslo ir studijų institucijų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros vertinimo bus atliekamas ekspertinis universitetų ir mokslinių tyrimų institutų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros vertinimas, o vietoj kiekvienais metais atliekamo universitetų ir mokslinių tyrimų institutų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros, meno veiklos vertinimo bus atliekamas formalusis mokslo ir studijų institucijų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros, meno veiklos vertinimas.

Siekiant mažinti Vyriausybei administracinę naštą, Nutarimo projektu siūloma Vyriausybei suteikti įgaliojimus švietimo, mokslo ir sporto ministrui priimti įstatymų įgyvendinamuosius teisės aktus.

Pagal Įstatymo Nr. XIV-654 7 straipsniu keičiamo 75² straipsnio 4, 5, 6 dalis formaliojo vertinimo kriterijų svorio koeficientus tvirtina Vyriausybė ar jos įgaliota institucija, atsižvelgdama į Lietuvos mokslo tarybos siūlymą. Duomenis, kurių reikia siekiant atlikti šio straipsnio 1–3 dalyse nurodytus vertinimus, mokslo ir studijų institucijos teikia Vyriausybės ar jos įgalios institucijos nustatyta tvarka. Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros ekspertinį vertinimą, meno veiklos ekspertinį vertinimą ir formalųjį vertinimą Vyriausybės ar jos įgalios institucijos nustatyta tvarka atlieka Lietuvos mokslo taryba.

Vadovaujantis Įstatymo Nr. XIV-654 8 straipsniu keičiamo 75³ straipsnio 1 dalimi universitetams ir mokslinių tyrimų institutams valstybės biudžeto bazinio ir skatinamojo finansavimo lėšos kiekvienais metais skirstomos moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai pagal mokslo sritis ir meno veiklai. Šį skirstymą atlieka Vyriausybė ar jos įgaliota institucija,

atsižvelgdama į Lietuvos mokslo tarybos siūlymą. Pagal to paties keičiamo straipsnio 6 dalį valstybės biudžeto bazinio ir skatinamojo finansavimo lėšų skirstymas mokslo ir studijų institucijų moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai, meno veiklai plėtoti detalizuojamas Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos tvirtinamame tvarkos apraše, o pagal 7 dalį – valstybės biudžeto bazinio finansavimo lėšas moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai, meno veiklai plėtoti institucijoms pirmiems metams skiria Vyriausybė ar jos įgaliota institucija, atsižvelgdama į universitetų ir mokslinių tyrimų institutų ekspertinio vertinimo rezultatų vidurkį, o vėlesniais metais skiria skatinamojo finansavimo lėšas pagal formaliojo vertinimo rezultatus, atsižvelgdama į Lietuvos mokslo tarybos siūlymą.

Pagal Įstatymo Nr. XIV-1257 12 straipsniu keičiamo Mokslo ir studijų įstatymo 52 straipsnio 9 dalį (įsigalioja 2029 m. sausio 1 d.) universitetų ir mokslinių tyrimų institutų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros ir (arba) meno veiklos lygis yra nustatomas atliekant šio įstatymo 75¹ straipsnio 2 dalyje nurodytą kas penkerius metus atliekamą ekspertinį mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros ir (arba) meno veiklos vertinimą Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka. Kolegijų taikomųjų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros lygis yra nustatomas atliekant kas 5 metus vykdomą ekspertinį taikomųjų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros ir (arba) meno veiklos vertinimą, remiantis taikomųjų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros, meno veiklos kokybės, ekonominio ir socialinio poveikio, veiklos perspektyvumo kriterijais, Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka. Švietimo, mokslo ir sporto ministras Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka gali nustatyti vienoje ar keliuose mokslo ir studijų institucijose tos mokslo (meno) krypties mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros ir (arba) meno veiklos stiprinimo priemones.

Priėmus Nutarimo projektą, švietimo, mokslo ir sporto ministras turės įgaliojimus:

1) atsižvelgęs į Lietuvos mokslo tarybos siūlymą patvirtinti universitetų, mokslinių tyrimų institutų ir kolegijų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros, meno veiklos formaliojo vertinimo kriterijų svorio koeficientus;

2) nustatyti mokslo ir studijų institucijų teikiamų duomenų, kurių reikia siekiant atlikti ekspertinį universitetų, mokslinių tyrimų institutų ir kolegijų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros, meno veiklos vertinimą ir universitetų, mokslinių tyrimų institutų ir kolegijų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros, meno veiklos formalųjį vertinimą, teikimo tvarką;

3) patvirtinti Ekspertinio universitetų ir mokslinių tyrimų institutų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros vertinimo aprašą;

4) patvirtinti Ekspertinio universitetų ir mokslinių tyrimų institutų meno veiklos vertinimo aprašą;

5) patvirtinti Ekspertinio kolegijų taikomųjų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros ir (arba) meno veiklos vertinimo aprašą;

6) patvirtinti Universitetų ir mokslinių tyrimų institutų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros, meno veiklos formaliojo vertinimo aprašą;

7) patvirtinti Kolegijų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros, meno veiklos formaliojo vertinimo aprašą;

8) kiekvienais metais skirstyti universitetams ir mokslinių tyrimų institutams valstybės biudžeto bazinio ir skatinamojo finansavimo lėšas pagal mokslo sritis, atliekant šį skirstymą atsižvelgti į Lietuvos mokslo tarybos siūlymą;

9) skirstyti kolegijoms valstybės biudžeto bazinio finansavimo lėšas iš Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai skirtų valstybės biudžeto asignavimų;

10) patvirtinti valstybės biudžeto bazinio ir skatinamojo finansavimo lėšų skirstymo mokslo ir studijų institucijų moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai, meno veiklai plėtoti tvarkos aprašą.

Vadovaujantis Mokslo ir studijų įstatymo 82 straipsnio 4 dalimi, nustatančia, kad Vyriausybės nustatyta tvarka iš valstybės biudžeto lėšų studentams gali būti teikiama parama, siūloma patvirtinti Socialinės paramos doktorantams, išėjusiems akademinių atostogų, skyrimo ir administravimo tvarkos aprašą. Socialinės paramos doktorantams, išėjusiems akademinių atostogų,

skyrimo ir administravimo tvarkos aprašo projektas parengtas remiantis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. sausio 25 d. įsakymu Nr. V-74 „Dėl darbo grupės sudarymo siūlymams dėl doktorantų socialinių garantijų teisinio reglamentavimo tobulinimo parengti“ sudarytos darbo grupės (darbo grupės vadovė – Rasa Kulvietienė, švietimo, mokslo ir sporto ministro patarėja) siūlymais dėl doktorantų socialinių garantijų teisinio reglamentavimo tobulinimo. Į šios darbo grupės sudėtį buvo įtraukti Vytauto Didžiojo universiteto, Lietuvos mokslo tarybos, Lietuvos studentų sąjungos, Lietuvos socialinių mokslų centro, Lietuvos mokslų akademijos Jaunosios akademijos, Lietuvos jaunųjų mokslininkų sąjungos, Vilniaus universiteto Studentų sąjungos, Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovai. Vienas iš šios darbo grupės siūlymų buvo numatyti galimybę doktorantams pretenduoti į paramą tuo metu, kai doktorantai yra akademiniuose atostogose ir turi socialiai remtino asmens statusą. Pažymėtina, kad vidutinis moterų doktorančių amžius Lietuvoje yra 33,2 metų, vyrų – 32,6 metų (Nacionalinė švietimo agentūra (toliau – NŠA), 2022 m). Apie 10 proc. doktorantų pagrindinės pajamos yra doktoranto stipendija (NŠA, 2022 m). Doktorantai yra trečiosios pakopos studijų studentai, kurie pagal keičiamo Nutarimo 3.13 papunkčių patvirtintą Paramos studijoms teikimo doktorantams tvarkos aprašą (toliau – Aprašas) gauna nustatyto dydžio paramą studijoms. Aprašo 4 punkte nustatyta, kad išėjusiems akademinių atostogų doktorantams parama studijoms nemokama. Nedarbingi ir savarankiškai nemokantys socialinio draudimo doktorantai netenka galimybės gauti socialinio draudimo išmokas (nedarbo, ligos ir kt.), todėl netenka pajamų.

Nutarimo projektu tvirtinamame Socialinės paramos doktorantams, išėjusiems akademinių atostogų, skyrimo ir administravimo tvarkos aprašo projekte siūloma numatyti:

1. galimybę skirti lėšas Lietuvos aukštųjų mokyklų ir užsienio valstybių aukštųjų mokyklų filialų, įsteigtų Lietuvos Respublikoje, trečiosios pakopos studijų studentų, išėjusių akademinių atostogų, socialinei paramai;
2. šios socialinės paramos doktorantams dydis sieks 6,5 bazinės socialinės išmokos per mėnesį;
3. socialinė parama būtų skiriama, kai doktorantas tenkins šiuos kriterijus: 1) jis bus vienas iš bendrai gyvenančių asmenų arba vienas gyvenantis asmuo, turintis teisę gauti arba gaunantis socialinę pašalpą pagal Lietuvos Respublikos pinigines socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymą, ir 2) bus išėjęs akademinių atostogų dėl ligos, gydytojui ar gydytojų konsultacinei komisijai rekomendavus, arba dėl nėštumo ir gimdymo, vaiko priežiūros atostogų;
4. socialinė parama doktorantui būtų skiriama nuo doktoranto prašymo gavimo iki doktoranto akademinių atostogų pabaigos, bet ne ilgesniam nei 24 mėnesių laikotarpiui;
5. šią paramą administruotų Valstybinis studijų fondas iš jam skiriamų valstybės biudžeto asignavimų.

Nutarimo projekto įgyvendinimo mechanizmas

1. Patvirtinus Nutarimo projektą, bus rengiami ir švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymu tvirtinami:

1.1. Ekspertinio universitetų ir mokslinių tyrimų institutų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros, vertinimo aprašas, pakeisiantis Palyginamojo ekspertinio universitetų ir mokslinių tyrimų institutų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros vertinimo aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2021 m. rugsėjo 2 d. įsakymu Nr. V-1593 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 1 d. nutarimo Nr. 149 „Dėl Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo įgyvendinimo“ 2.2–2.6 papunkčių įgyvendinimo“;

1.2. Ekspertinio universitetų ir mokslinių tyrimų institutų meno veiklos vertinimo aprašas;

1.3. Ekspertinio kolegijų taikomųjų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros ir (arba) meno veiklos vertinimo aprašas;

1.4. Formaliojo universitetų ir mokslinių tyrimų institutų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros, meno veiklos vertinimo aprašas, pakeisiantis Kasmetinį universitetų ir mokslinių tyrimų institutų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros, meno veiklos vertinimo aprašą, patvirtintą

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2021 m. rugsėjo 2 d. įsakymu Nr. V-1593 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 1 d. nutarimo Nr. 149 „Dėl Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo įgyvendinimo“ 2.2–2.6 papunkčių įgyvendinimo“. Pradėtos diskusijos su akademinė bendruomene ir kitomis suinteresuotomis šalimis dėl esminių formaliojo vertinimo pokyčių;

1.5. Kolegijų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros, meno veiklos formaliojo vertinimo aprašas;

1.6. Valstybės biudžeto bazinio ir skatinamojo finansavimo lėšų skirstymo mokslo ir studijų institucijų moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai, meno veiklai plėtoti tvarkos aprašas.

2. Nutarimo projektu patvirtinus Socialinės paramos doktorantams, išėjusiems akademinį atostogų, skyrimo ir administravimo tvarkos aprašą, Valstybinis studijų fondas šiais metais suplanuos lėšas, numatomas skirti doktorantų, išėjusių akademinį atostogų, socialinei paramai. Socialinei paramai administruoti bus pritaikyta Valstybės studijų fondo informacinė sistema.

Nutarimo projekto įgyvendinimo kaštai

Nutarimo projektu tvirtinamame Socialinės paramos doktorantams, išėjusiems akademinį atostogų, skyrimo ir administravimo tvarkos aprašo projektui įgyvendinti reikalingos lėšos bus skiriamos iš Valstybiniam studijų fondui skiriamų valstybės biudžeto asignavimų. Pagal NŠA duomenis, 2022 m. tokios socialinės paramos poreikis buvo 35 doktorantams. Atsižvelgiant į tai, kad 2023 m. valstybės finansuojamų doktorantūros vietų ir studijų stipendijų skaičius padidintas apie 11 proc., atitinkamai numatomas ir didesnis suinteresuotų parama asmenų skaičius – 39 asmenys. Planuojama, kad lėšų poreikis šiam tikslui 2024 m. bus apie 167 tūkst. Eur.

Nutarimo projekto įgyvendinimo nauda

1. Įgaliojimų suteikimas švietimo, mokslo ir sporto ministrui priimti Įstatymo Nr. XIV-654 ir Įstatymo Nr. XIV-1257 įgyvendinamuosius teisės aktus mažins administracinę naštą Vyriausybei, o sklandus šių įstatymų įgyvendinimas leis atnaujinti ekspertinio ir formaliojo vertinimų tvarkas, siekiant atliepti Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo pakeitimus ir atsižvelgiant į mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (toliau – MTEP) sistemos raidą. Sukurs sąlygas kolegijoms aktyviau įsitraukti į MTEP veiklos vykdymą. Taip pat tikimasi, kad pagerės MTEP ir meno veiklos kokybė, atsižvelgiant į tai, kad bazinis finansavimas MTEP ir meno veiklai, kuris sudaro 70 proc. viso finansavimo, bus skiriamas pagal ekspertinio vertinimo rezultatus (ekspertiniam vertinimui pasitelkiami tarptautiniai aukšto lygio ekspertai ir vertinimo metu didžiausias dėmesys skiriamas MTEP ir meno veiklos kokybei), o skatinamasis finansavimas – pagal formaliojo vertinimo rezultatus, t. y. duomenis ir skaičiavimus, rodančius daugiausia kiekybinius mokslo ir studijų institucijų pasiekimus.

2. Nutarimo projektu patvirtinus Socialinės paramos doktorantams, išėjusiems akademinį atostogų, skyrimo ir administravimo tvarkos aprašą, bus užtikrinama galimybė gauti paramą jautriausiai doktorantų grupei.

Nutarimo projektas neprieštarauja Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programai, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, neprieštarauja Europos Sąjungos teisės aktams.

Nutarimo projektas neperkelia ir neįgyvendina Europos Sąjungos teisės aktų nuostatų. Nutarimo projektas nėra notifikuotinas Europos Komisijai pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimo Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras taisyklių patvirtinimo“ reikalavimus.

Nutarimo projektas skelbiamas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS). Nutarimo projektas neperkelia ir neįgyvendina Europos Sąjungos teisės aktų nuostatų. Nutarimo projektas nėra notifikuotinas Europos Komisijai pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimo Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras taisyklių patvirtinimo“ reikalavimus.

Nutarimo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

Priėmus Nutarimo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

Nutarimo projektas buvo pateiktas derinti Lietuvos Respublikos finansų ministerijai, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Lietuvos universitetų rektorių konferencijai, Lietuvos mokslo tarybai, Valstybiniam studijų fondui, Lietuvos studentų sąjungai, Lietuvos studentų atstovybių sąjungai, Lietuvos universitetų rektorių konferencijai, Lietuvos mokslo tarybai, Valstybiniam studijų fondas, Lietuvos studentų sąjunga, Lietuvos studentų atstovybių sąjunga nutarimo projektui pastabų ar pasiūlymų nepateikė. Į Teisingumo ministerijos ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pasiūlymus atsižvelgta. Įvertinus Finansų ministerijos pasiūlymą, lėšos, reikalingos Socialinės paramos doktorantams, išėjusiems akademinių atostogų, skyrimo ir administravimo tvarkos aprašo nuostatomis įgyvendinti, bus planuojamos bendruose švietimo, mokslo ir sporto ministro sričiai 2024–2026 metams numatytuose asignavimuose. Nutarimo projektas su Valstybine duomenų apsaugos inspekcija suderintas darbo tvarka.

Nutarimo projektą parengė Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Studijų, mokslo ir technologijų departamento (direktorė Laima Taparauskienė, el. p. Laima.Taparauskiene@smsm.lt) Mokslo skyriaus (vedėjas Tadas Juknevičius (tel. +370 615 35 915, el. p. Tadas.Juknevičius@smsm.lt) vyriausiasis specialistas Artūras Malysis (tel. +370 614 66 945, el. p. Arturas.Malysis@smsm.lt), Mokslo skyriaus vyriausioji specialistė Marina Pociūtė (tel. +370 684 11 696, el. p. Marina.Pociute@smsm.lt).

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 1 d. nutarimo Nr. 149 „Dėl Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo įgyvendinimo“ pakeitimo“ projektas ir jo lyginamasis variantas, 15 lapų.
2. Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2023 m. rugpjūčio 1 d. rašto Nr. 6K-23/5295 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projekto“ kopija, 1 lapas.
3. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2023 m. rugpjūčio 10 d. rašto Nr. (10.16 Mr-11)SD-3365 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projekto“ kopija, 1 lapas.
4. Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2023 m. rugpjūčio 10 d. rašto Nr. 23-11277 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 1 d. nutarimo Nr. 149 „Dėl Mokslo ir studijų įstatymo įgyvendinimo“ pakeitimo“ projekto kopija, 2 lapai.

Švietimo, mokslo ir sporto ministras

Gintautas Jakštas

Artūras Malysis, tel. 8 614 66 945 el. p. Arturas.Malysis@smsm.lt;
Marina Pociūtė, tel. 8 684 11 696 el. p. Marina.Pociute@smsm.lt.